

E mozaikműveket Budapest székesfőváros tanácsának köszönhetjük, amelynek javaslatára a főváros közönsége magára vállalta az összes üveg- és márvány-mozaikok költségét.

A Kossuth-mauzoleum belső része bizanci építési modorban épült fel, miért is ennek dekoratív megoldása is bizanci jellegű. Lapos kupolák és teknőboltozatok nyugszanak hatalmas pillérekre és vörös márványoszlopokon, mely görbe felületek kiválóan alkalmasak a mozaikművek befogadására. Hasonlóan kedveznek az oldalt benyúló félig megvilágított fülkék oldalmezői, hol a mozaikok reflexhatásuknál fogva jutnak kellőképpen érvényre. Az egész belső, a körülfutó párkányig, sárgás és lilá színű márványlapokkal van borítva, melytől felfelé mintegy 300 m² terület mozaikba van rakva.

Középen a szarkofág felett, meleg zöldeskék, kék mezőben diadémós koszorút tartó két szárnyas alak van, melyek felett a világító nap szórja sugarait. Az egész boltozatot tejtűként keresztalokban csillagos mezők övezik. A figurák teljesen a fal görbe síkjához simulva a dongaboltnak hosszirányában helyezkednek el. Az ablakokat szalagdísz futja körül, mely egy szélesebb és díszesebb, a függélyes falmezők körül futó szalagdíszhez simul. Az oszlopok tengelyében aranymezőkben álló kusztód szárnyas alakok, pallossal, pál-

mával, babérággal. A nagy boltozatot tartó széles hevederek gazdag ornamentációval bírnak. A falfelületek találkozásánál az élek tompítva vannak, melyeken a díszítés a csillogó arannyal még fokozza az építészeti szép konstruktív vonalait. A pillérek körül árkados folyosók vannak, melyekben a nagyobb függélyes falmezőkben a Törvény és Jog; az Igazság és Hatalom szimboliztikus alakjai ülnek stilizált dicsfényben. A bejárat és kijárat feletti mezőkben térdepelő alakok koszorúval körülfont felirattáblát tartanak, melyekben a nagy halott születési és halálórási évszámát örökítették meg. Az egész belső építési konstrukcióját jellegzetesen kiemelni törekszik az a gazdag díszítés, melynek alaphangja egy zöld méla akkord. Az oldalfülkékben a lenyugvó s felhőkbe alaszálló nap erősen stilizált képe található. E mű megalkotásánál szem előtt tartottuk a múltnak mindenkor tiszteletre méltó sikereit, azokat megérteni elsősorban törekvésünk főcélja volt.

A Kossuth-mauzoleum mozaikképei Róth Miksa műintézetében Gerster Kálmán a mauzoleumot tervező műpítésznek és e sorok írójának felügyelete mellett készültek. Az eljárás az említett utóbbi módon történt, t. i. a mozaikmások a műhelyben készültek el s onnan szállították a helyszínre, hol azokat elhelyezték.

KÜLÖNFÉLÉK.

AZ IPARMŰVÉSZETI ALKOTÁSOK MŰVESZEI. Nagyobb gyárakban, ipartelepeken, amelyek iparművészeti jellegű tárgyakat hoznak forgalomba, nagy számmal vannak alkalmazva olyan iparművészek, akiknek munkái, abszolút értéküket tekintve, fölérnek akárhány kimondott művészeknek az alkotásával. És mégis ezeknek az iparművészeknek a működése nagyon hálátlan, mert nem kíséri őket az az elismerés, amelyben művészkollégáiknak részük van, nevük nem kerül a nagyközönség elé, hanem homályban marad és ennek természetes következménye gyanánt anyagi helyzetük sem alakulhat úgy, ahogy azt valójában megérdemelnék. A gyár vagy vállalat, a tőke ereje úgyszólván felszívja az egyéniségüket, magának biztosítja művészi alkotásuknak minden hasznát és nekik csak nagyon kevés elismerésben van részük.

Ennek a problémának a megoldása kétségtelenül nagyon nehéz. Kivinni egy gyárnak az alkalmazottját — mert elsősorban mégis az, — a nyilvánosság elé, személyét elválasztani a vállalatától, amely neki kenyeret ad, alig lehet. Olyan kérdés ez, amellyel már nagyon sokan foglalkoztak, de még megoldani nem tudták. Újabban több ízben fölmerült az a terv, hogy az ilyen iparművészek számára, akik egy gyár kötelekébe tartoznak, külön kis kiállításokat létesítsenek,

ahol ők egyénileg jelennek meg saját alkotásaikkal és így mintegy saját értéküket is értetik meg a közönséggel, sőt a többi hasonló természetű vállalatokkal is. Németországban jelenleg több ilyen terv van a megvalósulás stádiumában, gyakorlati példára azonban eddig még a németek alig tudnak hivatkozni.

Pedig egy ilyen természetű kísérlet már történt is, és aránylag szép eredményt mutatott fel. Az 1908. évi londoni francia-angol kiállításon a nagy angol és francia iparművészeti csarnokok mellett volt még egy kicsiny francia pavillon is, a Collectivité André Délieux, amely iparművészeti szempontból tulajdonképpen a legtökéletesebbet produkálta. Ezt a kis pavillont valósággal a műipari haladás kiállításának lehetett tekinteni. Százhatvanhét kiállító szerepelt benne, mind olyanok, akik akár valamely új műipari találmányt, alkotást, formát, ideát tudtak bemutatni. Ennek a csoportos kiállításnak az eszméjét még 1907 elején André Délieux volt képviselő vetette fel és ő hozta össze a kiállítókat is. Nem a gyárak szerepeltek benne, hanem mindig a gyárak alkalmazottai, az alkalmazott tervező művészek és feltalálók. Ezt mutatta a csoport felírása is: „Artistes et inventeurs réunis pour la défense de leur droits et de leurs intérêts”. Az alkotó művész és feltaláló jogának védelme.

Maga a pavillon igazán mintaszerű volt. Középe csarnok, amelyből oldalt hat kis interieur nyílt. Az egyik szalon, a másik dolgozószoba, a harmadik atelier stb. Az egyes helyiségekben az odaváló tárgyak voltak elhelyezve. A középső csarnokot azoknak az iparművészeknek alkotásai foglalták el, akik vagy csoportosan több tárgyat állítottak ki, vagy lakásberendezés keretébe be nem illeszthető tárgyakat mutat-

tak be. Még az ablak is megannyi művészi alkotás, mind üvegfestés, új üvegszínek bemutatása. Egy kis külön teremben a műiparban alkalmazható különböző találmányok voltak bemutatva.

A maga nemében igazán kiváltak P. Bonnaud (Limoges) vázái, aki az emailírozásnak egészen új mintáit, színvariációit mutatta be, Taxile Dorat, a sèvres-i porcellángyár tervező művészeinek tálai, tányérai és porcellánplakettjei, Paul Follott plakettjei: A biblia, Énekek éneke, Tristan és Isolde stb., Lucien Hirtz email edényei és vázái, Rapin Henri templomdekorációi, serlegei, René Rozet plakettjei, stb.

Hozzáértők előtt ennek a pavillonnak igazi nagy sikere volt. Forgalomba hozott egy csomó olyan nevet, amelyek azelőtt teljesen ismeretlenek voltak és megállapította több iparművésznek a hírnevét. E siker alapján francia iparművészeti körökben erősen hangoztatni kezdték, hogy André Déleux kezdeményezését nem szabad abbahagyni, hanem a jövőben is, esetleg nagyobb méreteken meg kell ismételni. Mindenesetre nagyon kívánatos volna, ha ezt a kiállítási rendszert valamely formában állandósítani lehetne. Ha a külföldön néhány ilyen természetű kiállítás sikerrel fog zárulni, akkor lehet majd remélni, hogy talán nálunk is megvalósul az idea.

Természetes, hogy az ilyen teljesen művészi szempontok szerint létrejött kiállítások, amelyeket nem lehet akárhol elhelyezni, hanem amelyeknél még az épületnek is a kiállítás céljait kell szolgálni és ahol az épület formájától és a falaktól kezdve az utolsó tárgyig mindent stilszerű összhangba kell hozni egymással, aránylag sokkal többre kerülnek, mint bármely más hasonló vállalkozás. A kiállításnak ez a formája azonban kétségtelenül megfelelő ellenértéket nyújt nemcsak a résztvevő iparművészeknek, hanem még a nagyközönségnek is, amelynek művészi érzeke ezen a réven sokkal jobban fejlődik, mint bármilyen előadás vagy iparművészeti tárgyak tömeges, de meg nem felelő mlílobe beillesztett bemutatása útján. Szükségesnek láttam ezeket elmondani azért, hogy Magyarországon is azok, akik hivatva vannak e tekintetben a kezdeményező lépéseket megtenni, foglalkozzanak vele.

TONELLI SÁNDOR.

A „BATIK“-MŰVÉSZET. Hollandiai műhelyekben már évek óta gyakorolják tudvalevőleg a jávai batikművességet. De újabban hazánkban is (Nádler Róbert, Rauscher Lulu, Dávidházy K. stb.) felkarolták ezt a szép tehnikát és karácsonyi iparművészeti bazárunkban számos szép példáját látjuk a jól sikerült szöveten vagy bőrön készült sikerült batik-díszítéseknek.

Batik-Serong tulajdonképpen a maláj neve a jávaiak egyetlen ruházati cikkének. Ezt a cipők körül kötik s onnan csőformán hull elő a térdig. Rendesen olcsó pamutszövet az anyaga, de csodálatosan szép ornamentumokkal festve, vagy inkább „batikolva“, ami fáradságos eljárás, de amelyben a jávai nők ügyes kezei valóságos excellálnak.

A jávai munkásnő többnyire az öt környező természeti és állatvilágot veszi mintául. Fantasztikus módon viszi ezt át a szövetre, miután néhány merész, fantáziájából vett alakzatot told hozzá.

Ami e „batikolás“ technikáját illeti, ismertettük azt már röviden e lapok egy régebbi számában. A jávai

nőmunkás maga elé húzott lábakkal guggol egy függőlegesen álló, hengereken nyugvó fa-ráma előtt, melyre a batikolandó szövetet akasztja. Először is az emlékezetében megtartott ornamentumokat folyékony viasszal a szövetre viszi át s ezzel szilárd formát ad nekik, a felrakásnál rövid bambuszpálcácskát használ. E primitív szerszám egyik végén kis pipaformájú tartály van, mely finom rézcsőben végződik. A munkásnő oldalán egy tál van, tele izzó parázzsal. E fölé tartja a réztartályban levő viasz- és szurokkeveréket mindaddig, míg az folyékonyra nem olvad a melegtől.

Pálcácskája segítségével ekkor a művésznő szabad kézzel felrakja viaszban az ékítményeket. Ha a viaszréteg megszárad, a szövetet megfestik. E végre a jávai nő csak a legjobb növényfestékeket használja. Azután másodszor húzza be viasszal és festi át a szövetet, de olykor más-más színnel, s ezt addig ismétli, míg a szövetet az összes kívánt színek és formák nem borítják.

A valódi „batik“-nak fő jellemvonásai e finom színes erecskék, melyek hálószerűleg vonják be a szövetet. Ez a finom erezet a festés folytán áll elő. A könnyen töredező viaszhálózat még a festés alatt apró repedéseket és töréseket kap. A befestésnél ezek még nagyobbodnak, úgy hogy a festék behatolhat a finom résekbe. Így áll elő ez a természetes szép színhálózat, melyről első pillanatra fölsmerhetni a valódi „batik“-ot.

Amint a mondottakból kitetszik, a „batik“ előállítás rendkívül fáradságos, ezért ez a munka Jávában is meglehetősen drága. Egy egyszerű pamut Batik-Serong is 20—30 holland forintba kerül, a színdús ornamentumokkal díszítettek pedig természetesen még drágábbak.

Újabban rájöttek, hogy csaknem minden fajta szövet, selyem, bársony, gyapjúkérlme, Crèpe de Chine, sőt bőr és pergament is „batikolható“. Sajátos hatást idéznek elő különösen a világos alapszínek. Így p. o. láttunk takarót, sárgás-fehér selyemből, melynek ornamentumai világosszürkére vannak befestve, az alapfelületet borító hálózat szintén szürke ibolyaszínebe átjászó fényvel, rendkívül művészi benyomást kelt.

Iparművészeti Múzeumunk a napokban igen értékes eredeti jávai batikokat kapott, melyek között egy 18 lapból álló sorozat, a batikkészítés módját fokozatos egymásutánban mutatja be.

ÚJ FÉMRŐL adnak hírt a szaklapok. Ugyanis a frankfurti kiállításon Elektron névvel egy új ötvényt mutattak be, amely magnéziumnak más fémekkel való ötvényezéséből készül. Az eddigi legkönnyebbnek ismert fémnél, az alumíniumnál is könnyebb, amennyiben ennél súlyának felével könnyebb. Színe ezüstös, a levegőn oxidálódik s oxidréteget kap, amely azonban a további oxidálástól megóvja. Öntve és hengerelve készíthető; első esetben húzó vagy nyújtó ellenállása körülbelül 18 kg, utóbbi esetben 35 kg erősségű.

MŰVÁSÁR. Hosszabb idő után megint egyszer a külföldi művásárlásról (aukción) adunk hírt. Eseményszámba ment most novemberben a prágai Lanna-féle gyűjteménynek elárverezése. A művészi iparnak majd minden ágát felölelő és korszakok tekintetében is kiváló gyűjtemény most széjjelszórva a világ minden tája felé, nincs többé. Ez a sorsa rendszeren a magángyűjteményeknek, és a magángyűjtés már csak azért

Különfélék.

is kizárólagosan egyéni természetű cselekedetnek tekintendő. Éppen ezért azonban a magángyűjtemény addig, amíg az általános hozzáférhetőséget kizárja, a közjóra és a társadalomra nézve veszteség, amely csak akkor szűnik meg, ha a gyűjtemény akár mint magántulajdon valamely nyilvános gyűjteményhez letétképpen van csatolva, vagy nyilvános árverés útján részeiben vagy egészen nyilvános közkinccsé lesz. Lanna báró gyűjteményének nagy részét Prágában már régebben hozzáférhetővé tette; üveggyűjteményét pedig a prágai iparművészeti múzeumnak ajándékozta. Így tehát most csak sajnálni lehet, hogy a pompás gyűjtemény dob alá került.

Münchenben jelenleg folyik egy rendkívüli nagy textilgyűjtemény előrvezése, amelynek tulajdonosa ismeretlen ugyan, de kiválósága annál nagyobb.

Megjegyezzük ez alkalommal, hogy az újabb és kiválóbb ilyen árveréseket rendszeren az illető gyűjtemény képes katalógusának kiadása előzi meg. E katalógusok természetesen nemcsak az árverést szolgálják, hanem irodalmi és maradandó becsű művészeti kiadványok is.

Az angol ismeretes aukciós cégeknek őszi forgalma nem volt nagy vagy jelentékeny.

OLGYAI VIKTOR KINEVEZÉSE. Gr. Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter jeles grafikus művészünk: Olgyai Viktort nyilvános, rendes tanárrá nevezte ki az Orsz. Magy. Ktr. Képzőművészeti Főiskolára. Olgyai kinevezetése különösen művészi körökben kelt örömet, amelyeknek igen régi és becsült tagja. Néhány év előtt Münchenből egyenesen azért jött haza, hogy a grafikai művészetet új életre keltse s ideig mint rendkívüli tanár már egész gárdáját nevelte a grafikusoknak, akik munkáikkal különösen a külföldön szereztek nagy elismerést a magyar képzőművészetnek. Az ő agilis buzgólkodásának eredménye a Magyar Grafikusok Egyesületének megalakulása is, amely igen jelentős kulturális missziót van hivatva betölteni.

A MODERN IPARMŰVÉSZETRŐL tartott előadást a Ludovika Akadémia meghívására Sujan Pál pozsonyi áll. iparszakiskolai tanár, az akadémia növendékeinek január hó 15-én, s ez alkalommal vetített képekben jellemző szemelvényeket mutatott be az újkori iparművészeti alkotásokból. Az előadást a jelenlevő tisztikar és a hadapródok nagy tetszéssel fogadták.

A DEBRECENI KERESKEDELMI CSARNOK KASZINÓJA. Az 1909. évi debreceni iparművészeti kiállítás sikere arra buzdította a Kereskedelmi Csarnok vezetőit, hogy az új kaszinóhelyiséget is egysegesen, művészileg, modern szellemben tervezessék meg. Kernhoffer József elnök fáradozásának köszönhetőek ezek a művészi interiőrök, melyeket Györgyi Dénes műépítéssel, a debreceni iparművészeti kiállítás tervezőjével rendeztettek be. Ez interiőrök egyikét, a társalgótermet, jelen füzetünkben mutatjuk be.

II. KATALIN CÁRNÓ WEDGWOOD EVŐKÉSZLETE. Nagy jelentőségű fölfedezést tett Angliában egy tekintélyes műrégész, Williamson, régi Wedgwood-edények kutatása közben. — Miközben Hampstead város régi látképei után kutatott, nyomára jött, hogy 27 lly látképről van említés téve egy Wedgwood Józsiás mester által II. Katalin cárnő szá-

mára készített ebédlő-service festményeit felsoroló katalógusban. Ez az evőkészlet számos darabból állt, mindannyi a XVIII. századkori Anglia különböző tájképeivel, kastélyok, parkok, hidak, tájrészletek ábrázolásaival díszítve.

Williamson magához a cárhoz fordult, aki átkutatott minden zúgot az ebédlő-készletért s az eredmény az volt, hogy 800 darabot megtaláltak belőle a peterhofi kastély egy zúgában. Többet ezek közül a cár engedelmével le is fényképeztettek az „orosz császári ebédlő-készlet“ cím alatt kiadandó illusztrált kötet számára, azonkívül Williamson megkapta a cár engedélyét ahhoz is, hogy néhányat a tárgyak közül Londonban kiállítsanak.

A szóban forgó ebédlőkészlet gyűjtők és amatőrök előtt, legalább hírből, már rég ismeretes. Wedgwoodot Katalin cárnő bízta meg, hogy nagyszámú evőkészletet készítsen számára s mindegyik darabra fekete zománcal az angol királyság más-más palotáját, kastélyát, tájképeit fesse. A vázlatok száma 1200 volt, nagyobb részök eredeti rajzok után s egy ember festette az egészet. Egy darabjéért 2 $\frac{1}{2}$ —3 pennyt kapott. Az evőkészlet teljes előállítására nyolc évet vett igénybe. Elkészülte után 1774-ben egyideig Londonban volt közszemlére kiállítva, mely alkalommal nagy feltűnést keltett.

Említi különben az evőkészletet Hudson Moore is újabban megjelent „Wedgwood“-ról szóló kötetében, ahol úgy írja le mint egyikét a leghíresebb alkotásoknak, melyeket a nagy keramikus készített. Wedgwood 3000 font sterlinget kapott a 952 darabból álló service-ért, míg neki a dekoratív munka pontosan 2290 font 12 shilling és 4 pennyjébe került. Metazetekért, könyvekért, nyomtatványokért és felvételekért pedig további 2410 fontot fizetett ki, úgy hogy a mester meglehetősen vesztett az üzletben, másrészt azonban kitűnő reklámhoz jutott általa.

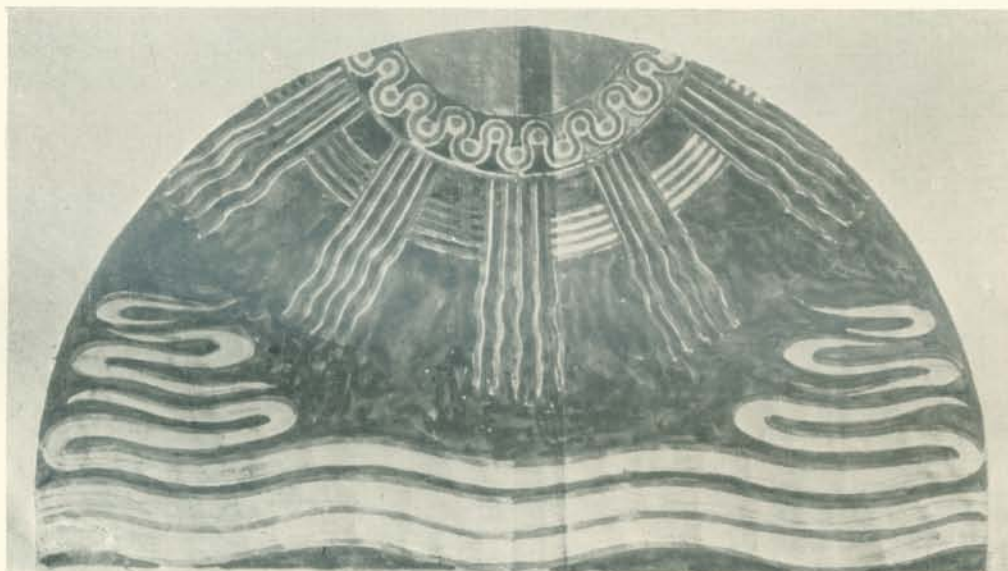
Wedgwood neve a külföld előtt leginkább klasszikus ízlésben tartott plakettjei, kékes, szürke vagy fekete alapra erősített fehér kis figurái után vált ismertté. De az angol műgértők közönség egy sorba helyezi Palissyval s a meissenai porcellán fölfedezőjével, Böttgerrel. Neki köszönheti Angliát, hogy a fazekasság egyik fő iparágává fejlődött ki s hogy ahelyett, hogy agyagárúkat a külföldről legyen kénytelen hozatni, a magas váмок ellenére is élénk kivitelű kereskedést tudott e cikkben folytatni.

Pedig Wedgwood is, épp úgy mint Palissy és Böttger, nemcsak érzékeny anyagi áldozatokat volt kénytelen hozni művészetének, hanem önmagával meghasonolva merítette ki testi és szellemi erejét a meddő küzdelemben, melyet eszméi diadaláért folytatott. Mint egy szegény fazekasmester tizenhárom gyermeke közül a legifjabb alig tudta egy falusi iskolában elsajátítani az írást és olvasást s atyja halála után, 9 éves korában, el kellett dobnia palatábláját is, hogy munkába álljon egyik fivérénel. Ezután hímlőbe esett s e betegségének nyomait egész életén át viselte. De talán éppen betegeskedése volt az ok, mely lelket a mesterség szűk határain túl az örök-szép törvényei kutatására, technikai tökéletesítésekre ragadta, egész addig, míg hosszú töprengés és fáradozás után az angol fayence-ot kitalálta. De még ekkor sem pihent meg s bár ekkor már az anyagi siker sem maradt el, a vegyész olvasztótégelyét egyes művészek

23.

24.

23-24. AZ IGAZSÁG ALLEGÓRIÁJA
ÉS AZ OLDALFALAK BOLTOZATA.
KÖLBER DEZSŐ RAJZAI
A KOSSUTH MAUZOLEUM BELSŐ
MOZAIK DISZÍTÉSEIHEZ.

FIGURE ALLÉGORIQUE DE LA JUSTICE
ET VOÛTE DES NICHES LATÉRALES.
COMPOSITIONS DE M. DÉSIRÉ KÖLBER.
ÉTUDES POUR LA
MOZAÏQUE À L'INTÉRIEUR,
PAR M. DÉSIRÉ KÖLBER.

25.

26.

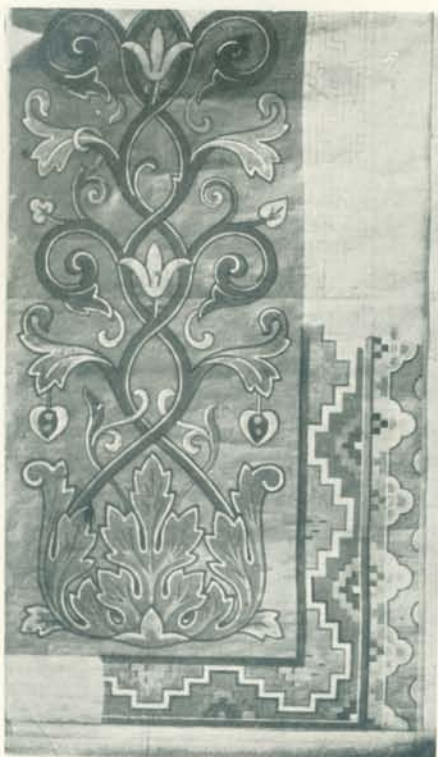
25-27 AZ OSZLOPOK FELETT ÁLLÓ
SZÁRNYAS ALAKOK
ÉS DISZÍTÉSI RÉSZLETEK.
KÖLBER DEZSÓ RAJZAI
A KOSSUTH-MAUZOLEUM BELSŐ
MOZAIK DISZÍTÉSEIHEZ.

ANGES SURMONTENT LES
COLONNES ET MOTIF DE DÉCORATION.
COMPOSITIONS DE M. DÉSIRÉ KÖLBER.
ÉTUDES POUR LA
MOSAÏQUE À L'INTÉRIEUR,
PAR M. DÉSIRÉ KÖLBER.

27.

28.

29.

30.

28-30. AZ OSZLOPOK FELETT ÁLLÓ
SZÁRNYAS ALAKOK,
ÉS DISZÍTÉSI RÉSZLETEK.
KÖLBER DEZSŐ RAJZAI
A KOSSUTH-MAUZOLEUM BELSŐ
MOZAIK DISZÍTÉSEIHEZ.

DEUX ANGES SURMONTENT LES
COLONNES ET MOTIF DE DÉCORATION
COMPOSITIONS DE M. DÉSIRÉ KÖLBER.
ÉTUDES POUR LA
MOSAÏQUE À L'INTÉRIEUR,
PAR M. DÉSIRÉ KÖLBER.

31.

31. RÉSZLET TANULMÁNY
A MOZAIKKIRAKÁSHOZ.
KÖLBER DEZSŐ RAJZA.
A KOSSUTH-MAUZOLEUM BELSŐ
MOZAIK DISZÍTÉSEIHEZ.

ÉTUDE POUR LA MOSAÏQUE
PAR M. DÉSIRÉ KÖLBER.
ÉTUDE POUR LA
MOZAÏQUE À L'INTÉRIEUR.

32.

32. A TÖRVÉNY ÉS A JOG
ALLEGÓRIÁJA.
KÖLBER DEZSŐ RAJZA
A KOSSUTH-MAUZOLEUM BELSŐ
MOZAIK DISZÍTÉSEIHEZ.

FIGURE ALLÉGORIQUE DU DROIT
ETUDE LA LOI PAR M. DÉSIRÉ KÖLBER.
ÉTUDE POUR LA
MOSAÏQUE À L'INTÉRIEUR,
PAR M. DÉSIRÉ KÖLBER.

33.

33. A DEBRECENI KERESKEDELMI CSARNOK
KASZINÓJÁBÓL. TÁRSALGÓTEREM.

CASINO DE L'ASSOCIATION
COMMERCIALE DE DEBRECEN
PARLOIR.

TERVEZTE: GYÖRGYI DÉNES. KÉSZÍTETTÉK: KISZLING JÁNOS ASZTALOS
ÉS PAUNCZ ÉS KOVÁCS KÁRPITOSOK.

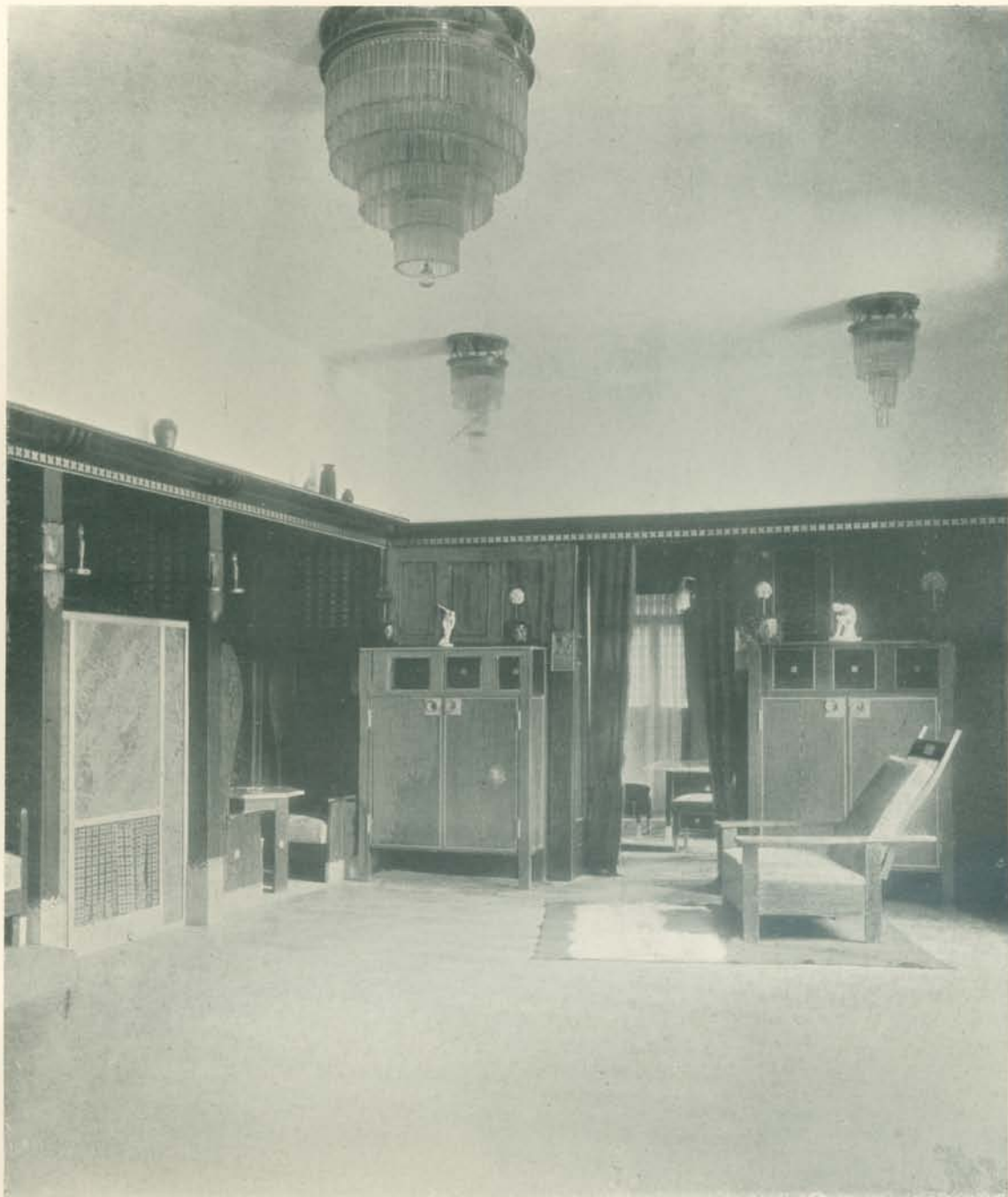
34.

34. A DEBRECENI KERESKEDELMI CSARNOK
KASZINÓJÁBÓL. OLVASÓFÜLKE.

CASINO DE L'ASSOCIATION
COMMERCIALE DE DEBRECEN
SALON DE LECTURE.

TERVEZTE: GYÖRGYI DÉNES. KÉSZÍTETTÉK: KISLING JÁNOS ASZTALOS
ÉS PAUNCZ ÉS KOVÁCS KÁRPITOSOK.

35. A DEBRECENI KERESKEDELMI CSARNOK
KASZINÓJÁBÓL.
TÁRSALGÓTEREM SAROKRÉSZLETE.

CASINO DE L'ASSOCIATION
COMMERCIALE DE DEBRECEN.
PARLOIR.

TERVEZTE: GYÖRGYI DÉNES. KÉSZÍTETTÉK: KISZLING JÁNOS ASZTALOS
ÉS PAUNCZ ÉS KOVÁCS KÁRPITOSOK.

közreműködésével párosítva, — mint amilyen volt Flaxman, — tovább tanult, írt, agítált, míg végre az angol királyi tudományos akadémia is tagjává választotta.

Jellemző különben, hogy az oroszok nem bíztak a Williamson által kiderített evőkészlet fennmaradásában, tekintettel Katalin cárnőnek arra a szokására, hogy cselédségéhez, ha haragba hozták, porcellánt vagdosott.

Egy másik jellemző körülmény, hogy az összes darabokra zöld béka van nyomatva célzással a rendeltetési helyre, melyet általában „La Grenouillère”-nek neveztek Katalin cárnő idejében, most pedig a Czarszkoje Zélo palotának egy részét képezi.

Williamson dr., az érdekes evőkészlet fölfedezője, mint műértő és műkritikus egész világon elismert nevet vívott ki magának. Számos jeles könyvet írt művészi és iparművészeti kérdésekről s ő készítette el a dús-gazdag amerikai Pierpont Morgan híres miniatűr-gyűjteményének rendszeres katalógusát is. Legújabb fölfedezéséről szintén önálló kötetet fog kiadni, mely egyúttal a cári gyűjtemény legbecsebb darabjainak reprodukcióját is fogja tartalmazni.

ÚJ TAGOK. Lapunk legutóbbi számának megjelenése óta a következő új tagok léptek az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat rendes tagjai közé: Állami Darnai Múzeum, Sümeg, Bárány László, tervező, Budapest, Baráth István iparm. növ., Budapest, Beck Antal, építész, Budapest, Becjcy Gyula, asztalos, Győr, Bokor Irma rajztanárnő, Pozsony, Csorna Dező, ökl. építész, Budapest, dr. Döry Ferenc, orvos, Nagyvárad, Gara Géza, droguista, Budapest, Gombássy Anna, Budapest, Hódászy Gábor, Budapest, Imre Gábor, iparm. növ., Budapest, Iványi Kálmán, bankhivatalnok, Szabadka, Kemény Emil, iparművész, Budapest, Lenz Sándor, építőmester, Kaposvár, Monori áll. polg. fiú- és leányiskola, dr. Marton Andor, Magyaróvár, dr. Neufeld Józsefné, Besztercebánya, Petten Sandor, iparm. növ. Budapest, Schermann Albert, festő, Bpest, Staibl Juliska, tanítónő, Marosvásárhely, dr. Tonelli Sándor, az Orsz. Iparegyesület m. titkára, Budapest, összesen 22 új tag. — Új alapító tag: Karcag István, Keszthely.

PÁLYÁZATOK.

A KÉZIMUNKA TERVEKRE kiírt pályázatot, mint múlt évi 10. számunkban jeleztük, az Orsz. Magyar Iparművészeti Társulat bíráló-bizottsága a karácsonyi ünnepek előtt döntötte el és csak több napig tartó munkával volt képes a beérkezett óriási anyagot, 253 pályázótól 910 különféle pályamunkát, elbírálni. A bizottság 71 tervet vásárolt meg összesen 2500 koronáért. A megvett tervek szerzői a következők: Abos Brunó, Ács Lipót, Angyal Géza, Baráth István, Bertalan Vera, Bokros Ferenc, Bükkerti Mariska, Dobránszky Mária, Dörre Ida, Engel Árpád, Ferenczy Magda, Gráf József, Gruber Hedvig, Holló Gazdag János, Imre

Gábor, Karády Etel, Kemény Emil, Killer Jolán, Klein Mór, Laucsek Irén, Lázár Györgyi, Márkus Erzsébet, Meyer Antal, Nagy Sándorné, Örkény és Szendrői, Pákozdy Elza, Pesthy Margit, Petten és Kovács, Potoczky Mártha, Schöntheil Irén, Szabó Júlia, Szalay Ilonka, Szekeres Béla, Szilasi József, Tar Antal, Töttössy Edith, Undi Carla, Undi Mariska, Varga Ibolya, Warga Irén.

Az összes pályamunkákat (a munkáslakás berendezésére hirdetett pályázatra beérkezett pályaművekkel együtt) a társulat január hó 5-étől kezdve a hónap végéig kiállította az Iparművészeti Múzeum földszinti csarnokában és azok megtekintésére külön is felhívta az érdekelteket kézimunka-kereskedéseket és a divatlapok szerkesztőit, figyelmükbe ajánlva egyúttal, hogy a díjazottakon kívül még számos művészi értékű terv van a pályamunkák közt, amelyeknek megszerzése a kézimunkaiparnak művészi irányban való fejlesztése érdekében kívánatos.

PÁLYÁZAT SERLEGRE. A Steindl-céh általános nyilvános pályázatot hirdet céh-serleg tervrajzára a következő feltételek mellett.

1. Tervezzenek serleget, melynek az a célja, hogy Steindl Imrének, az Országház építőjének emlékére tartandó ünnepi lakomán használják.

2. Arra való tekintettel, hogy Steindl előszere-ttel a középkori építészeti stílusokat művelte, kívánatos, hogy az emlékének szánt serleg is alapformájában a középkori ilyes ötvösmunkákra emlékeztessen. Azonban nem szükséges, hogy a tervező szolgailag utánozza a középkori stílusok formanyelvét, sőt óhaj-tandó, hogy egyénisége a megszabott határok között szabadon érvényesüljön.

3. A serleg magassága (esetleges fedelével együtt) mintegy 35—40 cm legyen. A Steindl-céh ezüstben akarja az arra alkalmas tervet megvalósíttatni. Aranyozást, zománcot, esetleg drágaköveket is lehet alkalmazni a pályaműven.

4. A serlegen a következő felírásokat is kell alkalmaznia. És pedig:

a) Steindl-céh. Alapított 1891;

b) Steindl Imre építész, 1839. október 29—1902. augusztus 31.

c) ezeken kívül megfelelő helyet kell fenntartani a céh elnökeinek névsora számára.

5. A tervezeteket eredeti nagyságú árnyékos rajzban vagy plasztikusan (agyag, plasztilin, gipsz) lehet elkészíteni. Elengedhetetlen feltétel az, hogy a rajz vagy a plasztikus mintának kidolgozása annyira szabatos legyen, hogy annak nyomán közvetlenül lehessen megvalósítani a tervezett serleget. A szükséghez képest egyes részletek külön megrajzolandók.

6. A jogos művészi igényeknek és a pályázat feltételeinek megfelelő tervek jutalmazására a Steindl-céh három pályadíjat tűz ki és pedig:

I. díj 400 korona,

II. „ 200 „

III. „ 100 „

Ezekon kívül két 50 koronás díj tervek megvásárlására fordítható.

7. A pályázat titkos. Ennélfogva lássa el a pályázó pályaművét jelígyével és ugyanazzal a jelígyével ellátott zárt borítékban csatolja nevét és lakása címét.